

Záměr na vyhlášení zvláště chráněného území

ve smyslu ust. § 40 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny v platném znění (dále jen „ZOPK“) v souladu s ust. § 10 vyhl. č. 45/2018 Sb.

Název zvláště chráněného území: **Pod Volfštejnem**

Návrh kategorie ochrany zvláště chráněného území: **přírodní rezervace** (dále jen “PR”) ve smyslu ust. § 33 ZOPK

Předmět ochrany a jeho popis: komplex květnatých mezofilních až vlhkých luk s výskytem řady zvláště chráněných a ohrožených druhů rostlin a ploch po těžbě kaolínu s tůněmi a četným výskytem obojživelníků.

PR se nachází na jihovýchodním svahu vulkanického masivu (olivinický nefelinit) Vlčí hory (vrchol 704 m n. m.) u města Černošína pod zříceninou hradu Volfštejn. Území patří do geomorfologického podcelku Stříbrská pahorkatina, fytogeografického okresu Tepelské vrchy, podokresu Svojšínská pahorkatina. Plocha PR se mírně svažuje od severu k jihu, nadmořská výška se pohybuje cca mezi 550 – 595 m. PR leží na terciálních a kvartérních sedimentech (včetně sutí).

Jádrem PR je komplex květnatých mezofilních až vlhkých luk a pastvin v mírném svahu. V severní a jihozápadní části hojně vystupují z podloží kameny. Převládající vegetační jednotkou jsou střídavě vlhké bezkolencové louky, místy s přechody k mezofilním ovsíkovým loukám. Na severních okrajích lučních porostů se maloplošně vyskytují širokolisté suché trávníky. Na východním okraji se nacházejí vlhké pcháčové louky. V lučních porostech se roztroušeně vyskytují zvláště chráněné a ohrožené druhy rostlin s jejich koncentrací v severovýchodní části lučního porostu, v části pod zříceninou hradu Vlčtejn. Roste zde několik druhů rostlin z čeledi vstavačovitě, např. pětiprstka žežulník (*Gymnadenia conopsea*), vstavač osmahlý pravý (*Orchis ustulata* subsp. *ustulata*), prstnatec májový pravý (*Dactylorhiza majalis* subsp. *majalis*), bradáček vejčitý (*Listera ovata*), vemeník dvoulistý (*Platanthera bifolia*), regionálně výjimečné populace hadilky obecné (*Ophioglossum vulgatum*) a kriticky ohroženého hořečku drsného Sturmová (*Gentianella obtusifolia* subsp. *sturmiana*), vratička měsíční (*Botrychium lunaria*).

Luční společenstva se navzdory určitému stupni degradace (zejména vysychání půdy, šíření živin a nitrofilních druhů) vyznačují celkově vysokou druhovou pestrostí. Vedle druhů uvedených výše se zde vyskytují například vzácnější ocún jesenní (*Colchicum autumnale*), hadí mord nízký (*Scorzonera humilis*), pcháč bezlodyžný (*Cirsium acaule*), kozlík dvoudomý (*Valeriana dioica*), prvosenka jarní pravá (*Primula veris* subsp. *veris*).

V západní části se nachází rozsáhlá spontánně zarůstající plocha (mezofilní křoviny a porosty pionýrských dřevin – topol osika, bříza bělokorá, jasan ztepilý) po těžbě kaolínu s četnými tůněmi vhodnými pro množení obojživelníků, případně plazů (např. kuňka žlutobřichá (*Bombina variegata*), čolek obecný (*Lissotriton vulgaris*), skokan hnědý (*Rana temporaria*), skokan zelený (*Rana esculenta*). Další porosty dřevin se nacházejí uprostřed lučního porostu (skupina vzrostlých borovic) a na severovýchodním okraji (mozaika vzrostlých smrků, listnatých stromů a křovin plynule přecházející do lesa).

Problémem je výskyt některých druhů invazních a expanzních rostlin jako jsou lupina mnoholistá (*Lupinus polyphyllus*), třtina křovištní (*Calamagrostis epigejos*), pcháč rolní (*Cirsium arvense*), byl zaznamenán i výskyt rostlin bolševníku velkolepého (*Heracleum mantegazzianum*). Populace některých nechtěných druhů se vhodným managementem daří ve vybraných částech PR (s výskytem ochrannářsky nejcennějších druhů) postupně zmenšovat. Negativní vliv na biotopy má i nadměrný počet nepůvodního jelena siky (*Cervus nippon*).

Z pohledu živočichů je v letních měsících nápadná bohatost fauny bezobratlých, při průzkumu v roce 2014 bylo zjištěno 435 druhů z 28 čeledí motýlů (*Lepidoptera*) a 318 druhů ze 46 čeledí brouků (*Coleoptera*).

Cíl ochrany:

- udržení, příp. zlepšení kvality lučních biotopů (střídavě vlhkých bezkolencových a vlhkých pcháčových luk a širokolistých suchých trávníků), která zaručí dlouhodobou existenci vzácných, ohrožených a zvláště chráněných druhů rostlin (z těch nejcennějších jde o hořeček drsný Sturmův, vstavač osmahlý, vemeníček zelený, pětiprstka žežulník, vemeník zelenavý, hadilka obecná) a udržení celkově vysoké biodiverzity území
- optimalizace podmínek pro rozmnožování obojživelníků a pro růst vodních makrofyt v ploše bývalé těžby kaolínu (jezířka, členitý terén, spontánní nárůst dřevin)
- posílení ekotonového efektu (zvětšením délky lemů) zejména v plochách subxerothermních trávníků s válečkou prapořitou.

Základní ochranné podmínky:

Základní ochranné podmínky přírodních rezervací jsou stanoveny v ust. § 34 odst. 1 ZOPK:

(1) Na celém území přírodních rezervací je zakázáno

- a) hospodařit na pozemcích způsobem vyžadujícím intenzivní technologie, zejména prostředky a činnosti, které mohou způsobit změny v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystému anebo nevratně poškozovat půdní povrch,
- b) používat biocidy,
- c) povolovat nebo provádět stavby, měnit druh nebo způsob využití pozemků, měnit způsob užívání staveb a vymezovat zastavitelné plochy obcí,
- d) povolovat nebo uskutečňovat záměrné rozšiřování geograficky nepůvodních druhů rostlin a živočichů,
- e) sbírat či odchytávat rostliny a živočichy, kromě výkonu práva myslivosti a rybářství či sběru lesních plodů,
- f) měnit dochované přírodní prostředí v rozporu s bližšími podmínkami ochrany přírodní rezervace.

Návrh bližších ochranných podmínek:

V souladu s ust. § 36 odst. 1 ZOPK se navrhuje, aby na území PR bylo možno jen se souhlasem orgánu ochrany přírody provádět tyto činnosti a zásahy:

Jen s předchozím souhlasem orgánu ochrany přírody lze na území přírodní rezervace

- a) povolovat a provádět změny druhů pozemků nebo způsobů jejich využití
- b) provádět terénní úpravy
- c) rozorávat, dosévat, vápnit a hnojit pozemky,
- d) provádět pastvu,
- e) vytvářet deponie jakéhokoliv materiálu, a to i přechodně,
- f) povolovat a provádět změny vodního režimu pozemků,
- g) umisťovat myslivecká zařízení sloužící k příkrmování zvěře, příkrmovat a vnadit zvěř, a vypouštět odchovanou zvěř.

Přehled katastrálních území a parcelních čísel pozemků dotčených návrhem PR:

Katastrální území: Lažany u Černošína 620424

Číslo parcely podle KN	Druh pozemku podle KN	Způsob využití pozemku podle KN	LV	Výměra parcely
				celková podle KN (m ²)
746	trvalý travní porost		637	6131
751	trvalý travní porost		60001	3600
863	trvalý travní porost		60001	1906
1425	ostatní plocha	ostatní komunikace	630	1028
856/2	ostatní plocha	sportoviště a rekreační plocha	1	19302
858/5	trvalý travní porost		1	19858
858/6	trvalý travní porost		1	6982
862/4	trvalý travní porost		60001	903
862/5	trvalý travní porost		1	74665
862/6	trvalý travní porost		1	4954
862/7	trvalý travní porost		1	31
862/8	trvalý travní porost		60001	70
865	ostatní plocha	jiná plocha	60001	86373
1424/2	ostatní plocha	ostatní komunikace	60001	1340
1424/3	ostatní plocha	ostatní komunikace	630	1109
1429/1	ostatní plocha	ostatní komunikace	630	4353
1429/3	vodní plocha	koryto vodního toku umělé	60001	3137
1429/6	vodní plocha	koryto vodního toku umělé	60001	72

LV 1 Město Černošín, nám. 1. máje 62, 34958 Černošín

LV 630 Státní statek Jeneč, státní podnik v likvidaci, Třanovského 622/11, Řepy, 16300 Praha 6

LV 637 Vlastník Moravec Vladislav Ing., Palackého 1177, 34901 Stříbro

60001 Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Kaplanova 1931/1, Chodov, 14800 Praha 4

Územně správní zařazení území:

PR:

kraj: Plzeňský

okres: Tachov

obec s rozšířenou působností: Stříbro

obec s pověřeným obecním úřadem: Stříbro

obec: Černošín

katastrální území: Lažany u Černošína

Předpokládaná výměra zvláště chráněného území: 19,8 ha.

Vymezení ochranného pásma: přírodní památka se vyhláší bez ochranného pásma

Odůvodnění návrhu:

Historie ochrany území:

Ochrana území byla stanovena vyhláškou ONV Tachov ze dne 14. 9. 1984 o CHPV Pod Volfštejnem. Později bylo území znovu vyhlášeno nařízením okresního úřadu Tachov č. 5/96 ze dne 13. 3. 1996, o zřízení přírodní rezervace Pod Volfštejnem o rozloze 16,4774 ha, s vyhlášeným ochranným pásmem o rozloze 10,7531 ha.

Hlavní důvody zpracování návrhu na vyhlášení PR:

Není v souladu rozloha území a označení pozemkových parcel dle zřizovací dokumentace a dle geometrického zaměření. Novým vyhlášením se jednoznačně identifikují hranice PR. V souvislosti s tím se nepatrně upraví i vymezení PR. Z PR budou vyjmuty lesní pozemky, PR se rozšíří o část bývalých těžebních ploch s tůnkami a náletovými dřevinami v místě stávajícího vyhlášeného ochranného pásma.

Bude vydán zřizovací předpis formálně i obsahově odpovídající současnému právnímu stavu na úseku ochrany přírody. Hranice PR budou vymezeny záznamem podrobného měření změn, zapsaném v katastru nemovitostí.

K názvu zvláště chráněného území:

Název zůstane stejný.

Ke kategorii ochrany zvláště chráněného území:

Při novém vyhlášení zůstane kategorie stejná, neboť odpovídá vymezení jednotlivých kategorií ZOPK.

K vymezení PR:

Budou jednoznačně identifikovány hranice PR, přičemž hranice povedou z větší části po hranici parcel. Budou vyjmuty lesní pozemky, na nichž se nenachází předmět ochrany, naopak bude PR rozšířena namísto stávajícího ochranného pásma v místě bývalých těžebních ploch s tůnkami a náletovými dřevinami. Ochranné pásmo nebude vyhlášováno, neboť část stávajícího ochranného pásma bude součástí PR, stávající ochranné pásmo na lesním pozemku není pro zajištění předmětu ochrany potřebné.

K předmětům ochrany:

Předmět ochrany je vymezen tak, aby obsáhl přírodní hodnoty území PR v celém jejich rozsahu.

K cílům ochrany:

Cílem ochrany v celé PR je udržet a cílenými zásahy zlepšit současný stav chráněných společenstev a na ně vázaných populací typických druhů rostlin a živočichů. Cílem péče o luční porosty by mělo být zachování charakteru druhově pestrých lučních porostů s výskytem zvláště chráněných a ohrožených druhů rostlin, pro což je nutné zajistit trvalou údržbu pozemků pastvou, sečí lehkou mechanizací nebo ručně, s odvozem travní hmoty. Cílem péče o bývalé těžební plochy je zajištění vhodného biotopu pro výskyt obojživelníků.

K návrhu bližších ochranných podmínek:

Bližší ochranné podmínky PR jsou navrženy v souladu s ust. § 44 odst. 3 ZOPK a jsou nastaveny tak, aby umožnily orgánu ochrany přírody usměrňovat činnosti, které nejsou zcela ošetřeny základními ochrannými podmínkami PR a mohly by vést k nežádoucím změnám dochovaného stavu přírodního prostředí.

K jednotlivým bližším ochranným podmínkám:

ad a/ a b/ povolovat a provádět změny druhů pozemků nebo způsobů jejich využití, provádět terénní úpravy

Předmět ochrany PR je vázán na stávající druh a způsob využití pozemků; jedná se zejména o trvalé travní porosty a ostatní plochy. Proto změna druhu a způsobu využití pozemků, nebo terénní úpravy narušující půdní povrch, znamenají potenciální ohrožení předmětu ochrany PR a je navrhováno vázat ji na souhlas orgánu ochrany přírody.

ad c/ rozorávat, dosévat, vápnit a hnojit pozemky

Narušení chemismu a trofie území může omezit až znemožnit existenci druhů i společenstev uvedených v předmětu ochrany PR, zejména těch citlivých na chemismus prostředí či vázaných na stanoviště s nízkou trofickou úrovní. Hnojení vede k hromadění živin v půdě a postupnému nahrazení stanovištně původních druhů konkurenčně zdatnějšími rostlinami.

ad d/ provádět pastvu

Bezlesí je tvořeno lučními porosty na zamokřeném stanovišti, citlivém na zatížení. Neregulovaná pastva by mohla vést k narušení a rozdupání travního drnu, které by mohlo umožnit uchycení a rozšíření nepůvodních druhů.

ad e/ vytvářet deponie jakéhokoliv materiálu, a to i přechodně

Mikrolokalita výskytu některých druhů tvořících předmět ochrany PR mohou být nevhodným umístěním deponie i malého rozsahu nebo krátké doby trvání vážně poškozeny nebo zcela zničeny.

ad f/ povolovat a provádět změny vodního režimu pozemků

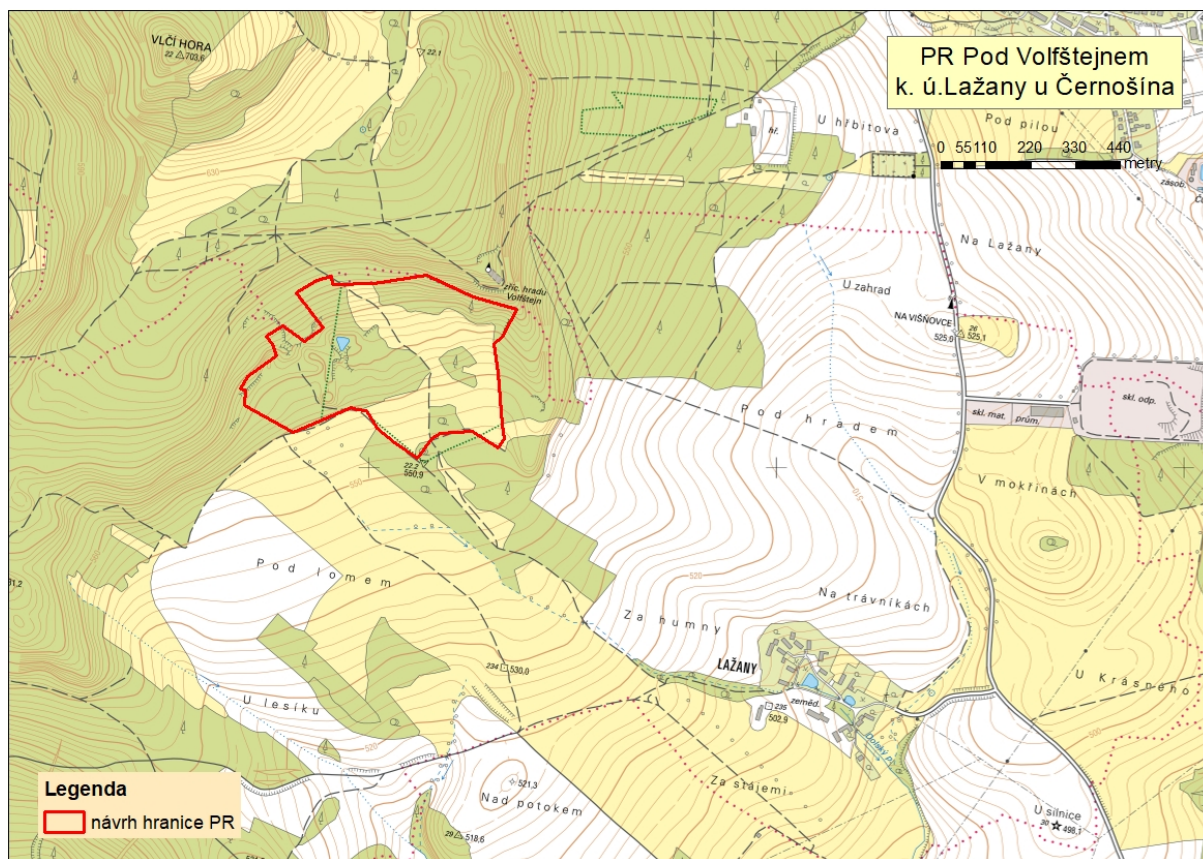
Změna vodního režimu může znemožnit existenci druhů i společenstev uvedených v předmětu ochrany PR.

ad g/ umisťovat myslivecká zařízení k příkrmování zvěře, příkrmovat a vnatit zvěř a vypouštět odchovanou zvěř

Zařízení k příkrmování zvěře stejně jako příkrmování mimo příkrmovací zařízení a vnatění může být zdrojem nežádoucího zvýšení trofie v území a možného zavlékání semen stanovištně nepůvodních druhů rostlin, včetně druhů invazních. Chráněná společenstva jsou citlivá na zvýšený obsah dusíku a fosforu v půdě a při příkrmování obsah těchto prvků v půdě roste, dochází tak ke zhoršování podmínek pro společenstva a druhy předmětu ochrany. Cílem tohoto opatření není vyloučení mysliveckého hospodaření z plochy PR, pouze jeho usměrnění na místa, kde zřízení potřebných zařízení nebude mít negativní dopad na předměty ochrany PR.

Přílohy:

orientační mapa návrhu PR Pod Volfštejnem

katastrální a letecká mapa se zákresem návrhu PR Pod Volfštejnem

